

Lagar och avtal mm 2016 om föräldraledighet

Sammanställt, uppdaterad **2016-04-20**
som informationsmaterial vid medlemsmöte samma dag

Hans Eric Lindahl
Lärarnas Riksförbund
Uppsala kommunförening
018-727 24 22, SMS:076-798 30 96
hanseric.lindahl@lr.se
www.lr.se/upsala

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

Med reservation för avskrivningsfel.

Innehållsförteckning:

- Sid 3: Föräldraledighetslag
- Sid 10: Om föräldrapenningförmåner
(ur Socialförsäkringsbalk, 11-13 kap)
- Sid 23: Om graviditetspenning (ur S-balk, 9 kap)
- Sid 24: Mer om föräldrapenning och
sjukpenninggrundande inkomst (Fk)
- Sid 26: Semesterlagen 17§ (del)
- Sid 27: Löneutveckling under föräldraledighet
- Sid 28: AB 14 §17 om vissa löneberäkningar
- Sid 29: AB 14 §29+bil. M om föräldraförmåner
- Sid 30: Särskilda villkor i Uppsala kommun
- Sid 31: Jämställdhetsbonus

Vissa förkortningar:

- Fk: Försäkringskassan
- SGI: Sjukpenninggrundande inkomst
- FL: Föräldraledighetslag
- S-balk: Socialförsäkringsbalk
- SemL: Semesterlagen
- AB: Allmänna bestämmelser i HÖK
- HÖK: Kommunala avtalet för LR-medlemmar
- SFS: Svensk författningssamling
- Fp: Föräldrapenning

Källor:

<http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/>

www.lr.se

www.skl.se

www.fk.se

Uppsala kommuns intranät

Detta material finns publicerat på www.lr.se/uppsala
samt www.lr.se/distrikt/uppsala

Föräldraledighetslag (1995:584)

SFS nr: 1995:584

Ändrad: t.o.m. SFS 2015:760

*Hans Ericsson
kommentarer*

Vilka som omfattas av lagen

1 § En arbetstagare har som förälder rätt att vara ledig från sin anställning enligt denna lag. Samma rätt har också en arbetstagare som

1. utan att vara förälder är rättslig vårdnadshavare och har vård om ett barn,
2. har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i sitt hem,
3. stadigvarande sammanbor med en förälder under förutsättning att arbetstagaren är eller har varit gift med eller har eller haft barn med denna förälder.

Denna lag reglerar enbart ledighetsvillkoren. De ekonomiska villkoren finns i Socialförsäkringsbalken.

Bestämmelser om förbud mot missgynnande behandling av arbetssökande och arbetstagare finns i 16 §. Lag (2006:442).

Överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare

2 § Ett avtal som innebär att arbetstagares rättigheter enligt denna lag inskränks är ogiltigt i den delen.

Genom ett kollektivavtal som på arbetstagarsidan har slutits eller godkänts av en sådan central arbetstagarorganisation som avses i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet får det dock göras avvikelser från lagen i fråga om

- anmälan om ledighet (13 §),
- tiden för arbetstagarens underrättelse om återgång till arbete (15 § andra stycket),
- den tid arbetsgivaren har rätt att skjuta upp arbetstagarens återgång till arbete (15 § tredje stycket).

Genom ett kollektivavtal som kommit till på det sätt som anges i andra stycket får även bestämmas den närmare tillämpningen i fråga om

- ledighetens förläggning (11 och 12 §§),
- förbudet mot missgynnande behandling (16 §).

Arbetsgivare som är bundna av ett kollektivavtal enligt andra eller tredje stycket, får tillämpa avtalet även på arbetstagare som inte tillhör den avtalslutande arbetstagarorganisationen, om arbetstagarna sysselsätts i arbete som avses med avtalet och inte omfattas av något annat tillämpligt kollektivavtal. Lag (2006:442).

Rätten till ledighet

Översikt över de olika formerna av föräldraledighet för arbetstagare

*Hans Ericsson
kommentarer*

3 § Det finns följande sex former av föräldraledighet för vård av barn m.m.:

1. Hel ledighet för en kvinnlig arbetstagare i samband med hennes barns födelse och för amning (mammaledighet, 4 §).
2. Hel ledighet för en förälder tills barnet blivit 18 månader eller, under förutsättning att föräldern då har hel föräldrapenning, för tid därefter (hel ledighet med eller utan föräldrapenning, 5 §).
3. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med tre fjärdedelar, hälften, en fjärdedel eller en åttondel medan föräldern har tre fjärdedels, halv, en fjärdedels respektive en åttondels föräldrapenning (delledighet med föräldrapenning, 6 §).
4. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel tills, i huvudfallet, barnet fyllt åtta år (delledighet utan föräldrapenning, 7 §).
5. Ledighet för en arbetstagares tillfälliga vård av barn (ledighet med tillfällig föräldrapenning m.m., 8 §).

I Uppsala kommun finns ytterligare förmåner till punkt 4, se särskilt avsnitt sidan 30

Särskilda bestämmelser om ledighet och omplacering för kvinnliga arbetstagare som väntar barn, nyligen fött barn eller som ammar finns i 18-21 §§. Lag (2008:563).

Mammaledighet

4 § En kvinnlig arbetstagare har rätt till hel ledighet i samband med sitt barns födelse under en sammanhängande tid av minst sju veckor före den beräknade tidpunkten för förlossningen och sju veckor efter förlossningen. Om hon inte är ledig på annan grund skall två veckor av denna mammaledighet vara obligatoriska under tiden före eller efter förlossningen. Arbetstagaren har också rätt att vara ledig för att amma barnet. Mammaledighet behöver inte vara förenad med att föräldrapenning betalas ut. Vid ledighet för att amma barnet gäller inte 10-15 §§. Lag (2015:760).

Rätt till ledighet för amning

Hel ledighet med eller utan föräldrapenning

*Hans Ericsson
kommentarer*

5 §/Träder i kraft I:2014-08-01/ En förälder har rätt att vara helt ledig för vård av barn till dess barnet är 18 månader.

En arbetstagare som har adopterat ett barn eller tagit emot ett barn i avsikt att adoptera det har rätt att vara helt ledig i 18 månader från den tidpunkt då arbetstagaren fick barnet i sin vård. Arbetstagarens rätt till sådan ledighet upphör dock när barnet har fyllt åtta år eller vid den senare tidpunkt då barnet har avslutat det första skolåret. Vid adoption av arbetstagarens makes barn eller av eget barn har arbetstagaren inte rätt till ledighet utöver vad som skulle ha gällt om adoptionen inte hade skett.

Adoption

En förälder har därutöver rätt att vara helt ledig medan föräldern får hel föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken. Lag (2014:948).

Delledighet med föräldrapenning

6 § Under den tid då en förälder får tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken har föräldern rätt till förkortning av normal arbetstid med tre fjärdedelar, hälften, en fjärdedel respektive en åttondel. Lag (2010:1263).

Delledighet utan föräldrapenning

7 § En förälder har rätt till förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel för vård av ett barn som inte har fyllt åtta år eller som är äldre än så men ännu inte har avslutat sitt första skolår. Lag (2006:442).

*Förkortning till
75% till åtta-
årsdagen*

Ledighet med tillfällig föräldrapenning m. m.

8 § En arbetstagare har rätt till ledighet under den tid då han eller hon

1. får tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken,
2. skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 10-31 §§ eller 31 e och 31 f §§ samma balk, om arbetstagaren inte omfattats av bestämmelserna i 37 kap. 3 § balken, eller
3. skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 8 eller 9 § samma balk, om barnets förälder inte omfattats av bestämmelserna i 37 kap. 3 § balken.

En förälder som behöver vårda sitt barn när den ordinarie vårdaren blivit sjuk eller smittad har rätt till ledighet även om föräldern inte har rätt till tillfällig föräldrapenning på grund av att

1. barnet är yngre än 240 dagar, eller
2. barnet är yngre än 240 dagar och föräldern omfattas av bestämmelserna i 37 kap. 3 § socialförsäkringsbalken.

Lag (2010:2006).

Ledighet med vårdnadsbidrag Upphörde 2016-02-01

~~9 § En förälder har rätt till hel ledighet eller förkortning av normal arbetstid med hälften för vård av barn när helt vårdnadsbidrag enligt 8 § lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag lämnas för barnet. Lag (2008:563).~~

Ledighetens förläggning. Antalet ledighetsperioder

10 § Ledigheten får delas upp på högst tre perioder för varje kalenderår. Om en ledighetsperiod löper över ett årsskifte, ska den anses höra till det kalenderår då ledigheten påbörjades.

Trots denna begränsning får en ledighet delas upp när det gäller antingen ledighet med tillfällig föräldrapenning m.m. enligt 8 § eller ledighet för föräldrautbildning m.m. enligt 12 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Lag (2010:1263).

*Hans Ericsson
kommentarer*

*Tre ledighetsperioder per kalenderår.
OBS! Ej läsår
Taktiska utläggningar kan göras. Nya villkor ht-14.
OBS! Barnets ett-årsdag, se sid 25*

Hur ledigheten får tas ut vid hel ledighet

11 § Arbetstagaren får ta ut hel ledighet den eller de dagar som arbetstagaren begär.

Hur ledigheten får tas ut vid förkortad arbetstid

12 § Vid förkortning av arbetstid får ledigheten spridas över arbetsveckans samtliga dagar eller förläggas till viss eller vissa av arbetsveckans dagar. Lag (2001:143).

Anmälan och beslut om ledighet

13 § En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6 eller 7 eller ~~9 §~~ ska anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan ska arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå. En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 8 § ska anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälningstid. Lag (2015:760).

*Två månaders varsel
Obs! Tre månader för kommunanställda, AB §29*

14 § Arbetstagaren skall samråda med arbetsgivaren om ledighetens förläggning och om andra frågor som rör ledigheten. Om det kan göras utan olägenhet för arbetstagaren, skall denne lägga ledighet som avses i 11 § så att verksamheten hos arbetsgivaren kan fortgå utan påtaglig störning.

*Hans Ericsson
kommentarer*

Kan överenskommelse inte träffas om hur ledigheten skall tas ut vid förkortad arbetstid, skall arbetsgivaren förlägga ledigheten i enlighet med arbetstagarens önskemål, om en sådan förläggning inte medför påtaglig störning i arbetsgivarens verksamhet. Arbetsgivaren får inte utan arbetstagarens samtycke förlägga ledigheten på annat sätt än att sprida den över arbetsveckans samtliga dagar, dela upp ledigheten under arbetsdagen eller förlägga den till någon annan tid än arbetsdagens början eller slut.

*Viktigt att notera,
särskilt för
lärare. Notera
även nästa
stycke.*

Har beslut i en sådan fråga som avses i andra stycket träffats på annat sätt än enligt arbetstagarens önskemål, skall arbetsgivaren underrätta arbetstagaren och arbetstagarens lokala arbetstagarorganisation om beslutet. Detta skall om möjligt göras senast två veckor före ledighetens början. Lag (2001:143).

Återgång i arbete

15 § En arbetstagare får avbryta sin påbörjade ledighet och återuppta sitt arbete i samma omfattning som före ledigheten.

Om arbetstagaren vill utnyttja sin rätt att återuppta sitt arbete, skall arbetstagaren snarast möjligt underrätta arbetsgivaren om detta.

I det fall ledigheten varit avsedd att pågå en månad eller mer, får arbetsgivaren skjuta på återgången högst en månad efter det att arbetsgivaren tagit emot underrättelsen.

*Månadsregeln
vid återgång.*

Förbud mot missgynnande behandling

16 § En arbetsgivare får inte missgynna en arbetssökande eller en arbetstagare av skäl som har samband med föräldraledighet enligt denna lag, när arbetsgivaren

1. beslutar i en anställningsfråga, tar ut en arbetssökande till anställningsintervju eller vidtar annan åtgärd under anställningsförfarandet,
2. beslutar om befordran eller tar ut en arbetstagare till utbildning för befordran,
3. beslutar om eller vidtar annan åtgärd som rör yrkespraktik,

4. beslutar om eller vidtar annan åtgärd som rör annan utbildning eller yrkesvägledning,
5. tillämpar löne- eller andra anställningsvillkor,
6. leder och fördelar arbetet, eller
7. säger upp, avskedar, permitterar eller vidtar annan ingripande åtgärd mot en arbetstagare.
Förbudet gäller dock inte om olika villkor eller olika behandling är en nödvändig följd av ledigheten. Lag (2006:442).

*Hans Ericsson
kommentarer*

*Punkt 5 är skydd
vid t.ex. tillfällig
återgång i tjänst*

17 § Om en arbetstagare sägs upp eller avskedades enbart av skäl som har samband med föräldraledighet enligt denna lag, skall uppsägningen eller avskedandet ogiltigförklaras, om arbetstagaren begär det. Lag (2006:442).

Särskilda bestämmelser om arbetstagare som väntar barn, nyligen fött barn eller ammar

18 § En kvinnlig arbetstagare som väntar barn, nyligen fött barn eller ammar har rätt att bli omplacerad till ett annat arbete med bibehållna anställningsförmåner under förutsättning att hon har förbjudits att fortsätta sitt vanliga arbete enligt föreskrift som har meddelats med stöd av 4 kap. 6 § arbetsmiljölagen (1977:1160). Lag (2003:373).

*Se även
Graviditets-
penning sid 23*

19 § En kvinnlig arbetstagare som väntar barn och som på grund av detta inte kan utföra fysiskt påfrestande arbetsuppgifter, har rätt att bli omplacerad till ett annat arbete med bibehållna anställningsförmåner.

Denna rätt till omplacering gäller dock endast från och med den sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för förlossningen.

20 § Rätt till omplacering enligt 18 och 19 §§ gäller endast om det skäligen kan krävas att arbetsgivaren bereder kvinnan annat arbete i sin verksamhet.

Är omplacering inte möjlig, har kvinnan enligt vad som föreskrivs i 18 och 19 §§ rätt till ledighet så länge det krävs för att skydda hennes hälsa och säkerhet, dock utan bibehållna anställningsförmåner under den tid som ledigheten avser.

Om det uppkommer möjlighet till en omplacering som bedöms kunna avse minst en månad, skall arbetsgivaren erbjuda kvinnan arbetet.

21 § Den som vill utnyttja sin rätt till omplacering enligt 18 eller 19 § skall anmäla detta till arbetsgivaren. Beror omplaceringsbehovet på att kvinnan på grund av sitt havandeskap inte kan utföra fysiskt påfrestande arbetsuppgifter, skall anmälan göras minst en månad i förväg. I övriga fall skall anmälan göras så snart det kan ske. Sedan anmälan har gjorts skall arbetsgivaren snarast möjligt lämna besked om möjligheten till omplacering. Kan omplacering inte ske, skall arbetsgivaren fortlöpande pröva möjligheten till omplacering.

Skadestånd

22 § En arbetsgivare som bryter mot denna lag skall betala skadestånd för den förlust som uppkommer och för den kränkning som har inträffat.

Om det är skäligt, kan skadeståndet sättas ned eller helt falla bort.

Rättegång

23 § Mål om tillämpningen av denna lag handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Förs talan med anledning av uppsägning eller avskedande, skall 34 och 35 §§, 37 §, 38 § andra stycket andra meningen, 39 - 42 §§ samt 43 § första stycket andra meningen och andra stycket lagen (1982:80) om anställningsskydd gälla i tillämpliga delar. I fråga om annan talan tillämpas 64 - 66 och 68 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet på motsvarande sätt.

Bevisbörda

24 § Om en arbetssökande eller en arbetstagare visar omständigheter som ger anledning att anta att han eller hon har blivit missgynnad av skäl som har samband med föräldraledighet, är det arbetsgivaren som skall visa att det inte har förekommit något sådant missgynnande eller att missgynnandet är en nödvändig följd av föräldraledigheten. Lag (2006:442).

Rätt att föra talan

25 § I en tvist enligt 16 eller 17 § får Diskrimineringsombudsmannen föra talan för en enskild arbetstagare eller arbetssökande. Talan förs vid Arbetsdomstolen. När en arbetstagarorganisation har rätt att föra talan för den enskilde enligt 4 kap. 5 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister, får dock ombudsmannen föra talan bara om organisationen inte gör det.... Lag (2008:572).

DO kan driva vissa ärenden, om den fackliga organisationen inte gör det.

Socialförsäkringsbalk (2010:110)

SFS nr: 2010:110

Ändrad: t.o.m. SFS 2016:28

*Hans Ericsson
kommentarer*

11 kap. Allmänna bestämmelser om föräldrapenningsförmåner

Här regleras de ekonomiska förutsättningarna under ledigheten

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2-3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- föräldrabegreppet i 4-6 §§,
- adoptionsbegreppet i 7 §,
- rätten till föräldrapenningsförmåner i 8-13 §§,
- samordning med andra förmåner i 14-16 §§, och
- utbetalning till annan än förälder i 17 §.

2 § Föräldrapenningsförmåner lämnas i följande former:

1. föräldrapenning för vård av barn med anledning av barns födelse eller vid adoption av barn (12 kap.), och
2. tillfällig föräldrapenning i särskilda situationer när någon avstår från förvärvsarbete för att vårda barn eller i samband med att ett barn har avlidit (13 kap.). Lag (2010:2005).

3 § I föräldraledighetslagen (1995:584) finns bestämmelser i vilka anges när en arbetstagare som får föräldrapenningsförmåner har rätt att vara ledig från sin anställning.

4 § Vid tillämpningen av bestämmelserna om föräldrapenningsförmåner likställs med en förälder följande personer:

Definition av "förälder"

1. förälders make som stadigvarande sammanbor med föräldern,
2. förälders sambo som tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med föräldern,
3. särskilt förordnad vårdnadshavare som har vård om barnet, och
4. blivande adoptivförälder.

Detsamma gäller vid tillämpningen av 12 § och 14-18 §§ den som har fått rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 10 § femte stycket (*samt 10c*). Lag (2009:1050).

5 § När det gäller tillfällig föräldrapenning likställs med en förälder även följande personer:

1. förälders sambo i annat fall än som avses i 4 § 2, och
2. familjehemsförälder.

Första stycket gäller inte i fall som avses i 13 kap. 8 och 9 §§.

6 § I fråga om tillfällig föräldrapenning för en försäkrad som har fått rätt till sådan förmån enligt 13 kap. 8, 9, 11 eller 31 a § likställs den försäkrade med en förälder.

*Hans Ericsson
kommentarer*

En försäkrad som enligt första stycket är likställd med en förälder får dock inte överlåta rätten till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 8 §. Inte heller får Försäkringskassan bevilja tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 9 § på grundval av ett medgivande av en sådan försäkrad.

Rätten till föräldrapenningsförmåner

8 § En förälder har rätt till föräldrapenningsförmåner endast för vård av barn som är bosatt i Sverige. Vid adoption ska barnet anses bosatt i Sverige om den blivande föräldern är bosatt här.

9 § Oavsett antalet barn kan en förälder inte få mer än sammanlagt hel föräldrapenning per dag.

10 § Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 12 kap. 4a, 6 och 7 §§ samt 13 kap. 10, 11, 13, 26 och 30 §§. För tillfällig föräldrapenning gäller även 13 kap. 3 §.

*Föräldra-
utbildning,
pappaledighet
vid födsel m.m.*

Tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 31 e § får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid. Lag (2011:1082).

11 § Föräldrapenningsförmåner lämnas inte för dag då en förälder är semesterledig enligt semesterlagen (1977:480).

Semester

12 § Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas för tid innan anmälan gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas. Vidare gäller detta inte i fråga om sådan tillfällig föräldrapenning som avses i 13 kap. 31 e §. Lag (2010:2005).

14 § Föräldrapenningsförmåner lämnas inte om en förälder för samma tid får någon av följande förmåner:

1. sjuklön eller sådan ersättning från Försäkringskassan som avses i 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,
2. sjukpenning, och
3. ersättning som motsvarar sjukpenning enligt annan författning eller på grund av regeringens beslut i ett särskilt fall.

Första stycket gäller även när föräldern får motsvarande förmån på grundval av utländsk lagstiftning.

12 kap. Föräldrapenning

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till föräldrapenning i 2-11 §§,
- förmånstiden i 12 och 13 §§,
- vem som får föräldrapenningen i 14-17 §§,
- ersättningsnivåer i 18-24 §§,
- beräkning av föräldrapenning på sjukpenningnivån i 25-31 §§,
- beräkning av antalet dagar med rätt till föräldrapenning i 32-34 §§,
- föräldrapenning för de första 180 dagarna i 35-38 §§,
- föräldrapenning efter 180 dagar i 39-41 §§,
- föräldrapenning för tid efter barnets fjärde levnadsår i 41 a-41 h §§, och
- föräldrapenning vid flerbarnsfödelse i 42-45 §§.

2 § Rätt till föräldrapenning har en försäkrad förälder som vårdar barn under tid när han eller hon inte förvärvsarbetar eller avstår från förvärvsarbete.

Föräldrapenning lämnas i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel. Förmånen kan vara bosättningsbaserad enligt 5 kap. eller arbetsbaserad enligt 6 kap.

3 § För rätt till föräldrapenning enligt 2 § gäller också som villkor att föräldern under tid som anges där till huvudsaklig del faktiskt vårdar barnet på det sätt som krävs med hänsyn till barnets ålder. Lag (2013:999).

4 § I andra fall än som avses i 5 och 6 §§ har en förälder som inte har barnet i sin vård rätt till föräldrapenning endast om det finns särskilda skäl.

4 a § Föräldrapenning får för samma barn och tid lämnas till båda föräldrarna samtidigt i högst 30 dagar under barnets första levnadsår, räknat från barnets födelse eller därmed likställd tidpunkt. Detta gäller endast dagar för vilka det inte för någon av föräldrarna finns hinder enligt 17 § andra stycket mot att avstå föräldrapenning till förmån för den andra föräldern.

Bestämmelser om ansökan i fall som avses i första stycket finns i 110 kap. 5 a §. Lag (2011:1082).

5 § Barnets mor har rätt till föräldrapenning från och med den sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse. Även om barnets mor inte har barnet i sin vård har hon rätt till föräldrapenning till och med den tjugonionde dagen efter förlossningsdagen.

*Viss möjlighet
för båda
föräldrarna vara
hemma samtidigt*

*Alternativ till
graviditets-
penning
(tidigare:
havandeskaps-
penning, se sid
23*

6 § En förälder som deltar i föräldrautbildning har rätt till föräldrapenning i samband med utbildningen.

*Hans Ericss
kommentarer*

Föräldrapenning i samband med föräldrautbildning kan lämnas före barnets födelse och även därefter till en förälder som inte har barnet i sin vård.

*Föräldra-
utbildning*

7 § En förälder som besöker barnets förskola eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen (2010:800), som kompletterar eller erbjuds i stället för förskola och som barnet deltar i har rätt till föräldrapenning i samband med besöket. Lag (2010:870).

Besök i förskola

(§8: Adoption)

- - -

9 § Föräldrapenning lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel föräldrapenning lämnas för dag när föräldern inte förvärvsarbetar.
2. Tre fjärdedels föräldrapenning lämnas när föräldern förvärvsarbetar högst en fjärdedel av normal arbetstid.
3. Halv föräldrapenning lämnas när föräldern förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid.
4. En fjärdedels föräldrapenning lämnas när föräldern förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid.
5. En åttondels föräldrapenning lämnas när föräldern förvärvsarbetar högst sju åttondelar av normal arbetstid.

Hel/del av dag

Föräldrapenning får dock lämnas som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels föräldrapenning på grundnivå enligt 23 § eller på lägstanivå enligt 24 § när föräldern arbetar högst sju åttondelar av normal arbetstid.

- - -

11 § Föräldrapenning på sjukpenningnivå enligt 21 och 22 §§ lämnas för tid som normalt är arbetsfri för föräldern endast om han eller hon i direkt anslutning till den arbetsfria tiden får föräldrapenning på motsvarande eller högre förmånsnivå. Detta gäller dock endast för perioder av arbetsfri tid om högst fyra dagar.

Arbetsfria dagar

12 § Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse lämnas under högst 480 dagar sammanlagt för föräldrarna. Vid flerbarnsfödelse lämnas föräldrapenning under ytterligare högst 180 dagar för varje barn utöver det första.

*Max 480 dagar,
180 extra vid
flerbarnsfödelse*

För tid efter barnets fjärde levnadsår, räknat från barnets födelse eller därmed likställd tidpunkt, lämnas föräldrapenning dock under högst 96 dagar sammanlagt för föräldrarna, och vid flerbarnsfödelse under ytterligare högst 36 dagar för varje barn utöver det första. Lag (2013:999).

*Nytt 2014:
Begränsning
efter 4 års ålder*

13 § Föräldrapenning lämnas längst till dess barnet har fyllt åtta år eller till den senare tidpunkt då barnet har avslutat det första skolåret i grundskolan.

*Hans Ericsson
kommentarer
Till 8 års ålder*

14 § En förälder som har ensam vårdnad om ett barn får föräldrapenning under hela den tid som anges i 12 §.

15 § Om föräldrarna har gemensam vårdnad om ett barn får vardera föräldern föräldrapenning under hälften av den tid som anges i 12 §. Vardera föräldern får då föräldrapenning under hälften av den tid för vilken förmånen enligt 19 § lämnas på sjukpenning- eller grundnivån och hälften av den tid för vilken den lämnas på lägstanivån. Om endast en av föräldrarna har rätt till föräldrapenning, får han eller hon dock föräldrapenning under hela den tid som anges i 12 §. Lag (2013:999).

*Fördelning
mellan föräldrar*

*§15a+b: Vissa
undantag*

*§16: Undantag
vid sjukdom hos
ena föräldern*

- - -

17 § En förälder kan genom skriftlig anmälan till Försäkringskassan avstå rätten att få föräldrapenning till förmån för den andra föräldern.

Detta gäller dock inte föräldrapenning på sjukpenningnivå enligt 21 och 22 §§ såvitt avser en tid om

1. 90 dagar för varje barn, eller
2. 90 dagar för barnen gemensamt vid flerbarnsfödelse

Lag (2015:674)

*”Pappadagar”
90 dagar från
2016. Tidigare
60 dagar.
Används före
4-årsdagen
(§41g)*

18 § Föräldrapenning kan lämnas på

- sjukpenningnivå,
- grundnivå, eller
- lägstanivå.

19 § För de första 180 dagarna med rätt till föräldrapenning för vård av ett barn gäller att förmånen kan lämnas på antingen sjukpenningnivån eller grundnivån.

*Första 180
dagarna*

Efter 180 dagar gäller att föräldrapenning kan lämnas för 210 dagar på antingen sjukpenningnivån eller grundnivån och för 90 dagar på lägstanivån.

*Efter 180 dagar,
även lägsta-
nivån*

20 § När det gäller flerbarnsfödelse finns bestämmelser om ersättningsnivåerna i 42-45 §§.

21 § Föräldrapenning på sjukpenningnivån kan lämnas till en förälder som är försäkrad för arbetsbaserad föräldrapenning enligt 6 kap. 6 § 2 om det enligt 25 kap. 3 § kan fastställas en sjukpenninggrundande inkomst för föräldern.

*Sjukpenning-
nivån, ca 80%*

22 § För hel föräldrapenning motsvarar sjukpenningnivån föräldrarnas beräkningsunderlag för sjukpenning på normalnivån enligt 28 kap. 7 § 1 grundat på en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt 25–31 §§.

Om hel föräldrapenning på sjukpenningnivån inte överstiger 250 kronor om dagen lämnas i stället föräldrapenning på grundnivån enligt 23 §. Lag (2015:964).

23 § Föräldrapenning på grundnivån kan lämnas till en förälder som är försäkrad för bosättningsbaserad föräldrapenning enligt 5 kap. 9 § 1 eller arbetsbaserad föräldrapenning enligt 6 kap. 6 § 2.

För hel föräldrapenning är grundnivån 250 kronor om dagen. Lag (2015:964).

Grundnivå 250:-

24 § Föräldrapenning på grundnivån kan lämnas till en förälder som är försäkrad för bosättningsbaserad föräldrapenning enligt 5 kap. 9 § 1 eller arbetsbaserad föräldrapenning enligt 6 kap. 6 § 2.

För hel föräldrapenning är lägstanivån 180 kronor om dagen.-
-

Lägstanivå 180:-

26 § Vid beräkning av föräldrapenning som ska lämnas på sjukpenningnivån ska det vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten bortses från inkomst av anställning och annat förvärvsarbete till den del summan av dessa inkomster överstiger 10 prisbasbelopp. Det ska vid denna beräkning i första hand bortses från inkomst av annat förvärvsarbete.

Max 80% av 10
basbelopp, ca
37000:-/månad
2016

27 § Om en förälders sjukpenninggrundande inkomst har sänkts sedan den tid som avses i 26 kap. 15 § (SGI-skyddad tid för föräldraledighet) har gått ut, ska föräldrapenningen till dess att barnet fyller två år beräknas lägst på grundval av

Föräldrapenning
på SGI-nivån till
tvåårsdagen

1. den sjukpenninggrundande inkomst som gällde innan sänkningen skedde, eller
2. den högre inkomst som löneavtal därefter föranleder.

Första stycket gäller all föräldrapenning som lämnas till föräldern, när han eller hon avstår från förvärvsarbete för vård av barn under den tid som anges där.

Skulle den sjukpenninggrundande inkomsten som gällde innan sänkningen skedde ha överstigit 7,5 prisbasbelopp, om inkomsten alltså hade beräknats utan begränsningen i 25 kap. 5 § andra stycket första meningen, tillämpas det beräkningssätt som anges 26 §.

28 § För en förälder som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomst som föräldrapenningen beräknas på enligt 27 § räknas om på sätt som anges i 26 kap. 28-30 §§ och 31 § första stycket..

29 § Om en förälder är gravid på nytt innan ett barn har uppnått eller skulle ha uppnått ett år och nio månaders ålder, ska föräldrapenning för föräldrarna även fortsättningsvis beräknas på det sätt som anges i 27 och 28 §§.

*Hans Ericsson
kommentarer*

*Gravid inom 1 år,
9 månader*

Det som anges i första stycket gäller även vid adoption av ett barn som sker högst två år och sex månader efter det att det föregående barnet har fötts eller adopterats.

35 § Till en förälder som är försäkrad för både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning lämnas förmånen för de första 180 dagarna enligt följande:

*De första 180
dagarna:
Sjukpenningnivå*

1. Föräldrapenning lämnas på sjukpenningnivån, om föräldern under minst 240 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för födelsen har varit försäkrad för sjukpenning enligt 6 kap. 6 § 3 och under hela den tiden skulle ha haft rätt till en sjukpenning som överstiger lägstanivån för föräldrapenning (240-dagarsvillkoret).

2. Om förutsättningarna i 1 inte är uppfyllda eller hel föräldrapenning på sjukpenningnivån i annat fall inte överstiger 250 kronor om dagen, lämnas föräldrapenning på grundnivån. Lag (2015:964).

39 § Till en förälder som är försäkrad för både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning lämnas förmånen efter den 180 dagen för

*Efter 180 dagar:
210 dagar sjuk-
nivå,
90 dagar
lågstanivå*

1. 210 dagar på sjukpenningnivån, dock lägst på grundnivån, och
2. 90 dagar på lågstanivån.

**§§ 41a-g: Begränsningar efter 4-årsdagen: Max 96 dagar.
Inga "pappadagar".**

*OBS!
4-årsdagen*

42 § Till en förälder som är försäkrad för både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning lämnas vid flerbarnsfödelse föräldrapenning för det andra barnet för ytterligare

Tvillingar

1. 90 dagar på sjukpenningnivån, dock lägst på grundnivån, och
2. 90 dagar på lågstanivån.

45 § För varje barn utöver det andra lämnas föräldrapenning för ytterligare 180 dagar enligt den ersättningsnivå som anges i

Flerbarnsfödelse

1. 42 § 1 till en förälder som är försäkrad för såväl bosättningsbaserad som arbetsbaserad föräldrapenning,

13 kap. Tillfällig föräldrapenning

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om rätten till tillfällig föräldrapenning i 2-9 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- tillfällig föräldrapenning vid barns födelse eller adoption i 10-15 §§,
- vård av barn som inte har fyllt 12 år i 16-21 §§,
- vård av barn som har fyllt 12 år i 22-25 §§,
- vård av barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade i 26-29 §§,
- vård av allvarligt sjukt barn i 30 och 31 §§,
- utvidgad rätt till tillfällig föräldrapenning vid förälders sjukdom eller smitta i 31 a-31 d §§,
- tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit i 31 e och 31 f §§,
- beräkning av antalet dagar med rätt till tillfällig föräldrapenning i 32 §, och
- beräkning av tillfällig föräldrapenning i 33-38 §§.

Lag (2010:2005).

2 § Rätt till tillfällig föräldrapenning har en försäkrad förälder som avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med ett barns födelse eller behov av vård eller i samband med att ett barn har avlidit.

Avstå från arbete

Tillfällig föräldrapenning lämnas i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel. Lag (2010:2005).

2 a § Särskilda bestämmelser om rätt till tillfällig föräldrapenning när denna förmån lämnas till en försäkrad som är arbetslös finns i 36 § 2. Lag (2010:2005).

Arbetslös

3 § Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid:

1. om föräldrarna följer med sitt barn till läkare när barnet lider av allvarlig sjukdom, och
2. om föräldrarna, som en del i behandlingen av sitt barn, behöver delta i läkarbesök eller i behandling som ordinerats av läkare.

Läkarbesök

3 a § Särskilda bestämmelser om rätt till tillfällig föräldrapenning när denna förmån lämnas på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete finns i 35 §. Lag (2010:423).

- - -

5 § Tillfällig föräldrapenning lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder helt avstått från förvärvsarbete.
2. Tre fjärdedels tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder förvärvsarbetat högst en fjärdedel av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.
3. Halv tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder förvärvsarbetat högst hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.
4. En fjärdedels tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder förvärvsarbetat högst tre fjärdedelar av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.
5. En åttondels tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder förvärvsarbetat högst sju åttondelar av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.

Del av dag

6 § Som förvärvsarbete betraktas inte

1. vård av barn som har tagits emot för stadigvarande vård och fostran i förälderns hem, och
2. sådant förvärvsarbete som den försäkrade utför under tid för vilken han eller hon får sjukersättning enligt bestämmelserna i 37 kap. 3 §. Tillfällig föräldrapenning enligt andra stycket utges om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 10 § första stycket 1.

Om det vid tillämpningen av första stycket 2 inte går att avgöra under vilken tid den försäkrade avstår från förvärvsarbete för att vårda sitt barn ska frånvaron i första hand anses som frånvaro från sådant förvärvsarbete som avses i 37 kap. 3 §.

7 § Om en förälder får oavkortade löneförmåner under tid då han eller hon bedriver studier, likställs avstående från studier med avstående från förvärvsarbete vid tillämpning av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning. Detta gäller dock endast i den utsträckning föräldern går miste om löneförmånerna.

8 § En förälder får överlåta rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn till någon som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som i stället för föräldern avstår från förvärvsarbete för vård av barnet. Sådan överlåtelse får göras i följande fall:

*"Farmorsdagar"
se även §9*

1. i samband med sjukdom eller smitta hos barnet, och
2. i samband med sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare, när det gäller barn som avses i 16-19, 22 och 26 §§.

9 § Försäkringskassan får, efter medgivande av en förälder, besluta att en annan person som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som i stället för föräldern avstår från förvärvsarbete ska få rätt till tillfällig föräldrapenning i de fall som anges i 8 §.

*Hans Ericsson
kommentarer*

Som villkor för detta gäller

1. dels att föräldern på grund av egen sjukdom eller smitta inte kan vårda barnet,
2. dels att föräldern inte får tillfällig föräldrapenning endast av det skälet att han eller hon för samma tid får sådan förmån som avses i 11 kap. 14 § eller smittbärarpenning.

Ytterligare bestämmelser om tillfällig föräldrapenning vid en förälders sjukdom eller smitta finns i 31 a-31 d §§.

10 § Rätt till tillfällig föräldrapenning har en far som avstår från förvärvsarbete i samband med sitt barns födelse för att

1. närvara vid förlossningen,
2. sköta hemmet, eller
3. vårda barn.

10 "pappadagar" inom två månader, se §14

Det som föreskrivs om en far i första stycket och i 11-13 §§ gäller även en förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken.

11 § I följande fall får Försäkringskassan besluta att en annan person som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som i stället för en far eller mor avstår från sitt förvärvsarbete i samband med ett barns födelse ska ha rätt till tillfällig föräldrapenning för ändamål som anges i 10 §:

1. Barnet har inte någon far som har rätt till tillfällig föräldrapenning.
2. Barnets mor är avliden.
3. Barnets far avstår från sin rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 10 § och det skulle vara oskäligt att inte låta honom avstå.
4. Barnets far kan inte utnyttja sin rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 10 §.
5. Barnets far kommer sannolikt inte att utnyttja sin rätt enligt 10 § på grund av kontaktförbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud eller liknande eller på grund av andra särskilda omständigheter. Lag (2011:486).

*(§§12+13:
Adoption)*

14 § Tillfällig föräldrapenning enligt 10-13 §§ lämnas under högst tio dagar per barn, dock inte för tid efter sextionde dagen efter barnets hemkomst efter förlossningen. Vid adoption räknas tiden från den tidpunkt föräldrarna fått barnet i sin vård. Är det fråga om tillfällig föräldrapenning enligt 11 § eller 13 § 2, ska dock avräkning ske för dagar med tillfällig föräldrapenning som en förälder kan ha fått med stöd av 10 § och 13 § 1.

*Hans Ericsson
kommentarer*

*Inom 60 dagar
”Pappadagar”*

- - -

16 § En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn, som inte har fyllt 12 år, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

*VAB upp till
12 år*

1. sjukdom eller smitta hos barnet i annat fall än som avses i 30 §,
2. sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare,
3. besök i samhällets förebyggande barnhälsovård, eller
4. vårdbehov som uppkommer till följd av att barnets andra förälder besöker läkare med ett annat barn till någon av föräldrarna, under förutsättning att det sistnämnda barnet omfattas av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning.

17 § För vård av ett barn som är yngre än 240 dagar lämnas tillfällig föräldrapenning enligt 16 § endast om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad. Därutöver lämnas ersättning endast om barnet vårdas på sjukhus eller får motsvarande vård i hemmet.

*Begränsning
barn upp 240
dagar
(8 månader)*

18 § För vård av ett barn som är 240 dagar eller äldre lämnas tillfällig föräldrapenning enligt 16 § inte för tid när föräldrapenning annars skulle ha lämnats. Detta gäller dock inte om barnet vårdas på sjukhus.

19 § Med vård på sjukhus enligt 17 och 18 §§ likställs tillfällig vård i övergångsboende för barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

20 § En förälder till ett sjukt eller funktionshindrat barn, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. besök på en institution för medverkan i behandling av barnet eller för att lära sig vårda barnet,
2. deltagande i en kurs som ordnas av sjukvårdshuvudman i samma syfte som anges i 1,
3. läkarbesök på grund av att barnet lider av allvarlig sjukdom,
4. läkarbesök som är en del i behandlingen av barnet, eller
5. deltagande i någon behandling som är ordinerad av läkare i samma syfte som anges i 4.

21 § Tillfällig föräldrapenning enligt 16-20 §§ lämnas under sammanlagt högst 60 dagar för varje barn och år.

*Hans Eric's
kommentarer*

22 § En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn som har fyllt 12 men inte 16 år om det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård på grund av

*VAB max 60
dagar*

1. sjukdom i annat fall än som avses i 30 §,
2. utvecklingsstörning, eller
3. annat funktionshinder.

Funktionshinder

23 § En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 22 § endast om han eller hon behöver avstå från sitt förvärvsarbete av skäl som anges i 16 eller 20 §.

24 § För tid när föräldrapenning annars skulle ha lämnats har en förälder rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 22 § endast om barnet vårdas på sjukhus.

25 § Tillfällig föräldrapenning enligt 22 § lämnas under högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4 eller 20 § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

26 § En förälder till ett barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har även rätt till tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar från barnets födelse till dess att det fyller 16 år. Detta gäller endast om föräldern avstår från förvärvsarbete i samband med

*Barn med
funktionshinder
a) kontaktdagar
Max 10 dagar*

1. deltagande i föräldrautbildning,
2. besök i barnets skola, eller
3. besök i barnets förskola eller fritidshem eller i sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen (2010:800) och som barnet deltar i. Lag (2010:870).

27 § En förälder till ett barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barnet från det att barnet fyllt 16 år till dess att det fyller 21 år. Rätt till tillfällig föräldrapenning föreligger dock endast om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1.

*b) tillfällig vård
Max 60 dagar*

Om barnet efter att ha fyllt 21 år går i sådan skola som avses i 15 kap. 36 § eller 18 kap. 8 § skollagen (2010:800) har föräldern rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barnet till och med vårterminen det år då barnet fyller 23 år. Lag (2010:870).

28 § Tillfällig föräldrapenning enligt 26 § lämnas under högst 10 dagar för varje barn och år.

29 § Tillfällig föräldrapenning enligt 27 § lämnas under högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4 eller 20 § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

30 § Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn som inte har fyllt 18 år har rätt till tillfällig föräldrapenning när de behöver avstå från förvärvsarbete för vård av barnet.

Allvarligt sjukt barn

31 § Tillfällig föräldrapenning enligt 30 § lämnas under ett obegränsat antal dagar.

31 a § Försäkringskassan får besluta att en annan person som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som avstår från förvärvsarbete ska få rätt till tillfällig föräldrapenning för att i stället för föräldern vårda ett barn som inte har fyllt tre år. Som villkor för detta gäller

Möjlighet till överlåtelse vid sjukdom/smitta

1. att föräldern på grund av egen sjukdom eller smitta inte kan vårda barnet,
2. att föräldern enligt 12 kap. 14-16 §§ har rätt att själv uppbära föräldrapenningen eller skulle ha haft rätt att själv uppbära föräldrapenningen, och
3. att föräldern inte bor tillsammans med någon som kan beviljas tillfällig föräldrapenning med stöd av bestämmelserna i 11 kap. 4 § 1 eller 2 eller med stöd av bestämmelserna i 11 kap. 5 § första stycket 1.

31 b § Vid adoption lämnas tillfällig föräldrapenning enligt 31 a § längst till dess barnet har fyllt fem år.

31 c § Tillfällig föräldrapenning enligt 31 a § får inte lämnas till den som på annan grund kan få föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning för vård av barnet.

31 d § Tillfällig föräldrapenning enligt 31 a § lämnas under högst 120 dagar för varje barn och år.

31 e § Föräldrar till ett barn som inte har fyllt 18 år har rätt till tillfällig föräldrapenning när de avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med att barnet har avlidit.

Bålsta-prejudikatet

31 f § Tillfällig föräldrapenning enligt 31 e § lämnas under högst 10 dagar per förälder och barn. Förmånen lämnas tidigast från och med dagen efter den då barnet har avlidit och senast för den dag som infaller 30 dagar efter den dag då barnet har avlidit. Lag (2010:2005). - - -

Socialförsäkringsbalk (2010:110)

SFS nr: 2010:110

Ändrad: t.o.m. SFS 2016:28

10 kap Gravitetpenning

- - -

2 § En försäkrad som är gravid har rätt till gravitetpenning,

1. om graviditeten sätter ned hennes förmåga att utföra sitt förvärvsarbete med minst en fjärdedel, och
2. hon inte kan omplaceras till annat mindre ansträngande arbete enligt 19 § föräldraledighetslagen (1995:584).

Jämför FL § 19

Som förvärvsarbete ska inte betraktas sådant förvärvsarbete som den försäkrade utför under tid för vilken hon får sjukersättning enligt bestämmelserna i 37 kap. 3 §. Om det inte går att avgöra under vilken tid den försäkrade avstår från förvärvsarbete ska frånvaron i första hand anses som frånvaro från sådant förvärvsarbete som avses i 37 kap. 3 §.

3 § En försäkrad som är gravid har rätt till gravitetpenning om hon

1. inte får sysselsättas i sitt förvärvsarbete på grund av en föreskrift om förbud mot arbete under graviditeten, som har meddelats med stöd av 4 kap. 6 § arbetsmiljölagen (1977:1160), och
2. inte kan omplaceras till annat arbete enligt 18 § föräldraledighetslagen (1995:584).

Bestämmelserna i 2 § andra stycket tillämpas även i fall som avses i denna paragraf.

4 § Gravitetpenning lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.

- - -

6 § Gravitetpenning vid nedsatt arbetsförmåga enligt 2 § lämnas för varje dag som nedsättningen består. Ersättningen lämnas dock tidigast från och med den sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse.

Tidigast från 60 dagar före

7 § Gravitetpenning vid förbud mot förvärvsarbete enligt 3 § lämnas för varje dag som förbudet gäller.

8 § Gravitetpenning lämnas längst till och med den elfte dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse.

Längst till 11 dagar före

9 § Gravitetpenning beviljas för en viss period. - - -

Mer om föräldrapenning och sjukpenninggrundande inkomst

Du kan arbeta mindre före förlossningen – utan att sänka din sjukpenninggrundande inkomst

Du som är blivande mamma kan sluta arbeta eller minska din arbetstid inom sex månader före den beräknade förlossningen utan att din sjukpenninggrundande inkomst sänks.

Olika regler för olika dagar

De första 180 dagarna

De första 180 dagarna som föräldrapenningen betalas ut gäller speciella regler. För att du under de dagarna ska få föräldrapenning beräknad på din sjukpenninggrundande inkomst måste du ha haft rätt till en ersättning som överstiger 180 kronor per dag i 240 dagar i följd före barnets beräknade eller faktiska födelse. När Försäkringskassan bedömer om du uppfyller villkoret utgår vi från den tidpunkt som är mest fördelaktig för dig - den beräknade eller den faktiska födelsen. Uppfyller du inte villkoret får du ersättning på grundnivå med 250 kronor per dag.

De övriga 210 dagarna

För de övriga 210 dagarna på sjukpenningnivå finns inte samma krav. Det betyder att om du de första 180 dagarna fått ersättning på grundnivå, kan du från dag 181 i stället få ersättning på sjukpenningnivå i de fall där det ger dig mer pengar än grundnivån.

Du behåller samma föräldrapenning i minst två år

Många småbarnsföräldrar väljer att gå ner i arbetstid, vilket leder till lägre inkomster. Du får ändå föräldrapenning beräknad utifrån samma sjukpenninggrundande inkomst som du hade vid barnets födelse ända tills barnet fyller två år. Om du som är mamma blir gravid igen innan barnet uppnått ett år och nio månader, behåller du och den andre föräldern samma föräldrapenning också efter barnets tvåårsdag, även om er sjukpenninggrundande inkomst har sänkts. Det innebär att den storlek på föräldrapenningen som gällde för det första barnet kommer att gälla också för nästa barn i minst två år. Det fungerar på samma sätt om du adopterar ett barn inom två år och sex månader efter ditt tidigare barns födelse eller efter en tidigare adoption.

Du kan behålla din sjukpenning

Så länge ditt barn inte har fyllt ett år beräknas också sjukpenning och tillfällig föräldrapenning på din tidigare sjukpenninggrundande inkomst. När ditt barn har fyllt ett år kan den sjukpenninggrundande inkomsten sänkas till samma nivå som din faktiska inkomst. Det betyder att du i så fall får lägre ersättning när du till exempel är sjuk eller vårdar sjukt barn. Samma regler gäller när det gått ett år från det att du fick ett barn din vård för adoption.

Du kan dock undvika att din sjukpenninggrundande inkomst sänks efter ditt barns ettårsdag. Den ligger kvar på samma nivå som tidigare om du

- tar ut hel föräldrapenning minst fem dagar per vecka
- arbetar mindre än före barnets födelse och tar ut föräldrapenning som motsvarar minskningen i arbetstid
- studerar med studiestöd
- är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

Viktigt för lärare att beakta sommaren efter barnets ettårsdag.

Uttag av föräldrapenning för föräldraledig lärare

(Utdrag ur Fk:s *Vägledning 2004:5 Version 4*)

Lärare är en yrkesgrupp som har långa ledigheter där rätt till lön kan föreligga. Det förekommer att föräldralediga lärare återgår i tjänst på lov utan att utföra något arbete. FÖD¹ har avgjort frågan om från och med vilken tidpunkt en lärares SGI ska sänkas när barnets ettårsdag inträffar under sommarferie. Domen gällde en lärare som under terminstid var helt ledig för vård av barn och som under sommarferien återinträdde i tjänst med full lön utan att utföra arbete. Under sommarferien fyllde barnet ett år. FÖD menade att sommarferier inte kan jämföras med semester (FÖD-dom 1815-1990). Det allmänna rådet om att i oavbruten följd skydda sin SGI genom att ta ut föräldrapenning gäller också när en lärare återgår i tjänst under lov utan att arbeta. Det som avgör hur mycket föräldrapenning som måste tas ut är i vilken omfattning läraren har utfört arbete före lovet. Att ”återgå i tjänst på pappret” utan att arbeta kan inte jämföras med att faktiskt förvärvsarbeta.

Den som är helt ledig från sitt arbete under terminen måste - för att få behålla sin SGI efter barnets ettårsdag - ta ut hel föräldrapenning fem dagar per vecka under loven. Under sommarlovet är det dock först efter det att semesterdagarna är slut som föräldrapenning måste tas ut. Det här gäller även om läraren avser gå tillbaka till sin tjänst efter lovet, exempelvis till höstterminen.

OBS! Ang. ”återgång i tjänst” under lov efter barnets ettårsdag

¹ FÖD= Försäkringsöverdomstolen, numera nedlagd

SFS nr: 1977:480
Semesterlag (1977:480)
Ändring införd: t.o.m. SFS 2014:424

*Hans Ericsson
kommentarer*

Semesterlagen (utdrag)

17 a § Frånvaro från arbetet är semesterlönegrundande när det gäller ledighet enligt föräldraledighetslagen (1995:584) i fråga om

1. ledighet enligt 8 § första stycket nämnda lag, om frånvaron under intjänandeåret inte överstiger 120 dagar, eller för ensamstående förälder 180 dagar,
2. tid för vilken graviditetspenning utges enligt 10 kap. socialförsäkringsbalken, eller
3. tid för vilken föräldrapenning lämnas med anledning av barns födelse eller adoption enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken, om frånvaron för varje barn eller vid flerbarnsbörd sammanlagt inte överstiger 120 dagar eller för ensamstående förälder 180 dagar.

*120 dagars
semesterlöne-
grundande tid.
Tänk på
sommarlönen,
särskilt andra
sommaren.*

I en frånvaroperiod enligt första stycket räknas in även dagar när arbetstagaren inte skulle ha utfört arbete. Lag (2010:1223).

Du får följa löneutvecklingen

Du som har en anställning får höja din SGI om du har fått en faktisk löneökning. Om du saknar anställning eller är egen företagare kan din SGI räknas om enligt konsumentprisindex.

Har du en anställning ska din lön hanteras i samband med löneöversynen. Policyn för hur föräldralediga hanteras i löneöversynen varierar mellan arbetsgivare.

Ibland dröjer det till långt efter utsatt löneökningsdatum innan löneförhandlingarna är avslutade lokalt. Försäkringskassan godkänner höjning av SGI enbart från och med den dag, som de lokala löneförhandlingarna är avslutade. Detta gäller även retroaktivt från detta datum, om anmälan görs till Försäkringskassan i rimlig tid.

*Anmäl ny lön till
Fk snarast*

Många arbetsgivare har en policy att betala ut den retroaktiva löneökningen från tidpunkten för ordinarie löneökningsdatum fram till dess att de lokala löneförhandlingarna är avslutade.

*Kolla med din
arbetsgivare*

§ 17 Beräkning av lön i vissa fall

Partiell ledighet under hel kalendermånad

Mom. 1 Vid partiell ledighet under hel kalendermånad beräknas månadslönen enligt följande formel:

$$(a-b)/a * c=d$$

a = genomsnittligt antal timmar per vecka, som för arbetstagaren är ordinarie arbetstid,
b = genomsnittligt antal timmar per vecka, som är partiell ledighet,
c = arbetstagarens månadslön och
d = arbetstagarens månadslön vid partiell ledighet under hel kalendermånad.

*I vissa
extremfällen kan
löneavdraget bli
oväntat stort
jämfört med
ersättningen från
föräldra-
försäkringen*

*För lärare
räknas den
reglerade
arbetstiden
(normalt
35h/vecka)*

Ledighet under del av kalendermånad

Mom. 2 Lön som avser del av kalendermånad beräknas för månadsavlönad arbetstagare för kalenderdag och utges med belopp, motsvarande månadslönen delad med antalet kalenderdagar i månaden.

Mom. 3 Vid beräkning av lön för kalendermånad ska sammanlagd ledighet utan rätt till lön under del av månad anses omfatta det antal kalenderdagar som svarar mot antalet arbetsdagar, vilka skulle ha fullgjorts under denna ledighet. Antalet kalenderdagar, med två decimaler, erhålls genom multiplikation av antalet arbetsdagar med

a) 1,40 för arbetstagare, vars ordinarie arbetstid är förlagd till 5 dagar per vecka eller — vid annan begränsningsperiod — till genomsnittligt 5 dagar per vecka

b) för annan arbetstagare den faktor, med två decimaler, som erhålls genom att antalet kalenderdagar i begränsningsperioden delas med antalet arbetsdagar i denna.

- - -

**Utdrag ur AB 13 om föräldraförmåner
Allmänna bestämmelser för anställda i kommuner
och landsting i dess lydelse april 2016..**

§ 29 Föräldraledighet

Mom. 1 En arbetstagare som är ledig med föräldrapenning utöver grundnivå eller lägstnivå får föräldrapenningstillägg om arbetstagaren varit sammanhängande anställd hos arbetsgivaren under minst 365 kalenderdagar före ledigheten. Arbetstagaren får föräldrapenningstillägget i sammanlagt 180 kalenderdagar per födsel och som längst till dess barnet är 24 månader.

*Föräldra-
penning-tillägg
10% 180 dagar*

Föräldrapenningstillägget motsvarar 10 % av lönebortfallet beräknat per kalenderdag.

*Ska betalas ut
automatiskt.*

I ersättningen ingår semesterlön och semesterersättning med belopp som förutsätts i semesterlagen (SemL).

Anmärkningar

För barn födda före 2012-07-07 gäller AB i tidigare lydelse

Mom. 2 En arbetstagare som har en fast kontant lön som överstiger 83,33 procent av prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (SFB) får föräldralön då föräldrapenning utöver grundnivå eller lägstnivå utges om arbetstagaren varit sammanhängande anställd hos offentlig arbetsgivare under minst 180 kalenderdagar före ledigheten. Föräldralön utges under högst 270 kalenderdagar per födsel. Föräldralönen motsvarar skillnaden mellan 77,6 procent av lönebortfallet beräknat per kalenderdag och högsta belopp för föräldrapenning enligt SFB.

*Gäller om lönen
är över ca 37000*

Mom. 4 Om det är nödvändigt att besöket sker på arbetstid har arbetstagaren i egenskap av blivande förälder rätt till ledighet för att besöka mödravårdscentral vid högst 2 tillfällen. Under sådan ledighet utges ersättning som motsvarar 100 % av lönen.

*Förälders besök
på mödravårds-
central*

Utdrag ur AB 12, bilaga M, om lön under lov

10. Arbetstagare som är ledig för vård av barn eller studier och avbryter ledigheten för att återgå i arbete senare än 7 kalenderdagar före jullov, sportlov eller påsklov och som avser att fortsätta ledigheten efter lovet har inte rätt till lön under lovet.

*OBS! Nytt hösten
2014*

Anmärkningar

1. Bestämmelsen avser inte ferieperiod
2. Bestämmelsen gäller från och med 2014-07-01.

**Särskilda villkor om föräldraledighet
Enbart gällande för anställda i
Uppsala kommun**
Gäller fortfarande mars 2015

Hans Ericsson
kommentarer

Ur PEK-Information, 32/1979, flik 7

**Regler för tjänstledighet utan lön för vård av barn m.m.
enligt regler gällande för anställda i Uppsala kommun och
anställningsvillkor för vikarie vid föräldraledighet**

Utöver lagens regler har kommunfullmäktige antagit regler som medger ytterligare ledighet utan lön för småbarnsföräldrar.

Anställda i kommunen har dessutom rätt till tjänstledighet utan lön i anslutning till havandeskapsledighet. Vidare medges en fristående ledighetsperiod utan lön under elva månader för vård av minderårigt barn under åtta år.

Samordningen av kommunens och lagens regler innebär att ledigheten skall räknas från barnets födelse. Småbarnsföräldrar anställda i kommunen medges sålunda rätt till ledighet utan lön för barn i åldern 0 – 2½ år. Därutöver får småbarnsföräldrar en rörlig ledighetsperiod utan lön upp till 11 månader totalt. Dessa elva månader får uttas valfritt från det barnet fyllt 2½ år till dess barnet fyller åtta år eller till dess barnet avslutat sitt första skolår.

*Ledighet utan lön
till barnets 2,5-
årsdag.
Rörlig ledighet
utan lön totalt 11
månader till 8-
årsdagen*

Uttag av rörlig ledighet får ske högst två gånger per år. Har föräldraledighet beviljats och arbetstagaren önskar avbryta ledigheten i förtid har han/hon rätt härtill. Arbetsgivaren har dock inte skyldighet att i sådant fall låta arbetstagaren återgå i arbete tidigare än en månad efter det att underrättelse lämnats.

*Rörlig ledighet
två ggr/år*

(PN 1979-12-18)

JÄMSTÄLLDHETSbonus

Hans Eric
kommentarer

Denna information finns på Försäkringskassans hemsida.

Om ni delar på föräldraledigheten får ni mer pengar. Det kallas jämställdhetsbonus och börjar räknas när den förälder som varit föräldraledig kortast tid har tagit ut sina reserverade dagar. För varje dag därefter som den föräldern tar ut föräldrapenning får ni 50 kronor var. Bonusen betalas ut några dagar efter föräldrapenningen.

*Från 91a dagen
2016*

Jämställdhetsbonusen är skattefri och betalas ut automatiskt, ni behöver alltså inte ansöka om den. För barn födda från och med 2016 är maxbeloppet 10 500 kronor totalt för ett barn (15 000 kronor om ni har tvillingar). För barn födda 2015 eller tidigare är maxbeloppet 13 500 kronor för ett barn (18 000 kronor om ni har tvillingar).

Ni måste ha gemensam vårdnad.

Ni kan inte få jämställdhetsbonus för dubbeldagar eller dagar på lägstnivå.

Gällande lagtext:

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-2008313-om-jamstallldhet_sfs-2008-313/

Försvinner nog 2017:

<http://www.dn.se/ekonomi/jamstallldhetsbonus-slopas-2017/>

*Lär försvinna
2017*

<http://www.privataaffarer.se/nyheter/sa-maxar-du-jamstallldhetsbnusen-98203>

PS! Artikeln är från 2010. Nu 2016 är 90 dagar, ej 60 dagar, reserverade för ena föräldern, därav lägre maxbelopp.

Läs mera på

<http://www.forsakringskassan.se/privatpers/foralder/>

<http://www.facebook.com/foralder>

www.lr.se/foraldraledighet

och www.mintrygghet.se

Försäkringar: www.lararforsakringar.se

www.mintrygghet.se/

Med reservation för avskrivningsfel.

*Hans Eric Lindahl
2016-04-20*